

صنعت نفت؛ گریز از تله تحریم تا روزهای طلائی «پسابرجام»

قرار بود که سهم ایران در بازار جهانی نفت خام هر ۶ ماه ۲۰ درصد کاهش یابد تا در سال ۲۰۱۶ به روزانه ۳۶۶ هزار بشکه نفت در برابر غذا و دارو برسد

غذا و دارو حفظ می شد. اما با شروع مذاکرات نخستین دستاورد دولت یازدهم توقف فرآیند تشدید تحریم بود.

علی کاردر ادامه داد: ما با استفاده از فضای برجام و اقداماتی که قبل از اجرای آن انجام داده بودیم، توانستیم بازار را تصاحب کنیم و همین طور گفتمان در اوپک و به طور کلی بازار جهانی نفت را با قدرت بیشتری ادامه دهیم. ما با تولید و صادرات نفت خام توانستیم خودمان را به جهان ثابت کنیم. یکی از دستاوردهای برجام و افزایش صادرات نفت خام این بود که ایران توانست در مجامع بین المللی انرژی نظیر اوپک با قدرت مذاکره و سهمیه ایران در اوپک را احیا کند. کاردر می گوید: حال فرض کنید که حتی تولید نفت خام کشور در همان یک میلیون بشکه ثابت می ماند و هنوز مذاکرات ادامه داشت آیا در چنین شرایطی ایران را در بازی های نفت نظیر طرح «فریز نفتی» شرکت می دادند؟ قطعاً خیر. اگر برجام اجرا نشده بود موضع ایران برای اوپک و غیر اوپک اصلاً اهمیتی نداشت و آنها بدون مشارکت ایران این طرح را خیلی پیش تر از اجلاس ۱۷۱ این سازمان به اجرا در می آوردند. معاون وزیر نفت ادامه داد: ولی ما با تکیه بر قدرت برجام در این طرح شرکت داده شدیم و توانستیم نتیجه طرح را مطابق با خواست خودمان تنظیم کنیم. البته این توانایی تنها مربوط به لفظ برجام نبود بلکه در کنار آن توان تولید و صادرات نیز در تعیین جایگاه ایران مؤثر بود. به عبارتی نرم افزار برجام در کنار سخت افزار افزایش تولید نفت خام این فرصت را ایجاد کرد که ما بازار را احیا کنیم و در دنیا حرفی برای گفتن داشته باشیم.

تحریم های شورای امنیت سازمان ملل، تحریم های اتحادیه اروپا، تحریم های تک جانبه از سوی کشورهای مختلف مانند ایالات متحده و تحریم های کنگره آمریکا.

این تحریم ها بویژه تحریم های کنگره آمریکا در اواخر دولت دهم با سوء مدیریت آن دولت به اوج خود رسید و بر اساس آن قرار بود که سهم ایران در بازار جهانی نفت خام هر ۶ ماه ۲۰ درصد کاهش یابد تا در سال ۲۰۱۶ به روزانه ۳۶۶ هزار بشکه نفت در برابر غذا و دارو برسد. برنامه ای که با نام کشور عراق پیوند خورده بود. در سال ۱۹۹۵ میلادی بنابر قطعنامه ۹۸۶ شورای امنیت سازمان ملل متحد، به عراق اجازه داده شد که برای برآوردن نیازهای روزمره مردم این کشور به دلیل تحریم های غرب علیه این کشور، نفت بدهد و برای مردمش غذا بگیرد؛ برنامه ای که تا زمان حکومت صدام همچنان برقرار بود و سرانجام در سال ۲۰۰۳ با حمله آمریکا به عراق به صورت دوزوره (غیر رسمی) و نهایتاً سال ۲۰۱۰ به صورت دوفاکتو (رسمی) لغو شد! بنابراین «نفت در برابر غذا» یک برنامه غیرممکن و نشدنی برای تحریم کنندگان نبود. البته این رقم هم بدون اجرای مصوبه جدید کنگره آمریکا بود و اگر مطابق با گفته های کنگره تحریم جدید وضع می شد سال ۲۰۱۵ صادرات نفت خام کشورمان به صفر می رسید. در این باره مدیر عامل شرکت ملی نفت به «ایران» گفت: اگر برجام نبود سر نوشت کشور به طور کامل تغییر می کرد. صادرات نفت خام ماقار بود از یک میلیون بشکه به کمتر از ۴۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یابد و این سهم هم تحت عنوان منابع تأمین حداقل

یک سال پیش در چنین روزهایی برجام با دستان دیپلمات های کشور به سرانجام رسید و بخش بزرگی از تحریم های ضد ایرانی نظیر تحریم های نفتی لغو شد. بابر چیده شدن تحریم های نفتی کار صنعت نفت تازه شروع شد و مانند «دوامدادی» وزیر نفت مأموریت به نتیجه رساندن توافق را برعهده گرفت. آن روز را خوب به خاطر می آورم که بیژن نامدار زنگنه، وزیر با تجربه کابینه دولت نیز به این موضوع اذعان کرد و در حالی که از مأموریت سنگین خود در پسابرجام دم می زد، گفت: «اجرای برجام کاری بود کارستان که در تاریخ دیپلماسی دست کم یکصد سال اخیر ایران، بی سابقه است.»

به هر حال دو سال و اندی مذاکره برای پایان دادن به بحران ساختگی هسته ای کار آسانی نبود. دولت یازدهم با وجود انتقادهای تند داخلی از سد این پرونده سخت و دشوار گذشت تا بار دیگر در های ایران بسوی جامعه بین الملل باز شود. درهایی که در سالهای نه چندان دور، قفل سنگینی به روی آن زده شد اما کلید تدبیر و امید آن را باز کرد.

در همان ابتدا زنگنه از تحریم ها با تعبیر «گودال وحشتناکی که بابتی تدبیری بدان افتاده بودیم» یاد کرد که باید از آن خارج می شدیم. یکی از مشکلات ناشی از تحریم کاهش تولید و صادرات نفت خام کشور بود که وزیر نفت خود را مسئول احیای شرایط قبل از تحریم آن می دانست.

سال ۲۰۱۱، قبل از آنکه تحریم های نفتی ایران اوج بگیرد ایران روزانه ۲ میلیون و ۲۶۰ هزار بشکه در روز نفت خام صادر می کرد اما تحریم های اتحادیه اروپا و کنگره آمریکا سهم ایران از بازار نفت خام را کم کرد و به کمتر از یک میلیون بشکه در روز رساند. برجام که اجرا شد، فرصت اصلاح این شرایط نیز فراهم شد. به طوری که در کمتر از ۸ ماه ایران توانست دوباره به سطح صادرات قبل از تحریم ها دست یابد. البته نمی توان در این خصوص تلاش شبانه روزی وزارت نفت و شرکت ملی نفت را نادیده گرفت اما اگر برجام نبود نه تنها بازار از دست رفته ایران احیا نمی شد بلکه اکنون صادرات نفت خام ایران به صفر نیز رسیده بود. اگرچه ایران به دنبال راهایی از اقتصاد نفتی است اما به هر حال صفر شدن صادرات نفت خام حیات کشوری را که وابسته به درآمدهای نفتی است بشدت تهدید می کرد. قطعاً اگر برجام نبود، اکنون چندین برابر سال ۹۲ با مشکلات اقتصادی مواجه بودیم. رکود همراه با تورم، آشفتنی بازار ارز، رشد اقتصادی منفی، بیکاری و دیگر مشکلات اقتصادی سال ۹۲ را هیچ کدام از ما فراموش نخواهیم کرد. این معضلات اقتصادی همگی از کاهش صادرات نفت خام و همین طور بسته بودن در های اقتصاد جهانی به روی ایران نشأت می گرفت. حال فکر کنید که حتی همان یک میلیون بشکه نفت خام را هم که در سال ۹۲ صادر می کردیم، نداشتیم؛ آیا ایران می توانست امنیت و اقتدار امروزش را حفظ کند؟

الان ایران در یک موقعیت ایده آل نسبت به کشورهای دیگر منطقه قرار دارد. ایران امروز با ایران سال گذشته فرق می کند و این وضع را مدیون برجام هستیم.

■ ۳۶۶ هزار بشکه برای غذا و دارو

عمده تحریم ها علیه ایران پس از وقوع انقلاب ۵۷، بعد از تسخیر سفارت آمریکا در تهران شکل گرفت و در پی چالش بر سر برنامه هسته ای ایران شدت بیشتری یافت. برنامه اتمی ایران از سال ۸۵ و به دنبال ارجاع پرونده کشور از آژانس بین المللی انرژی اتمی به شورای امنیت، با تحریم های مختلفی مواجه شد. تحریم های ایران را از نظر تحریم کنندگان می توان به ۴ دسته کلی تقسیم بندی کرد: تحریم های چند جانبه همچون

صاحب امتیاز:

خبرگزاری جمهوری اسلامی

مدیر مسئول:

محمد قاضلی

سر دبیر:

داوود محمدی

معاونان سر دبیر:

امیر یوسفی

و رامین رادنی

دبیر سرویس اقتصادی:

صاحب صادقی

همکاران:

سیاوش رضایی،

عطیه لباف، مرجان اسلامی فر

و ریحانه یاسینی

دبیر سرویس سیاسی:

ابر اهیم بهشتی

همکاران:

مریم سالاری،

مهراوه خوارزمی

و احسان بدآغی

مدیر هنری:

محمد طاهری

صفحه آرایی:

محمد عباسپور

ویراستار:

محسن جانی پور

حروفچینی:

ابر اهیم نجفی

عکس: آژانس عکس

ایران

لیتوگرافی:

موسسه فرهنگی

مطبوعاتی ایران

ایران

دوشنبه

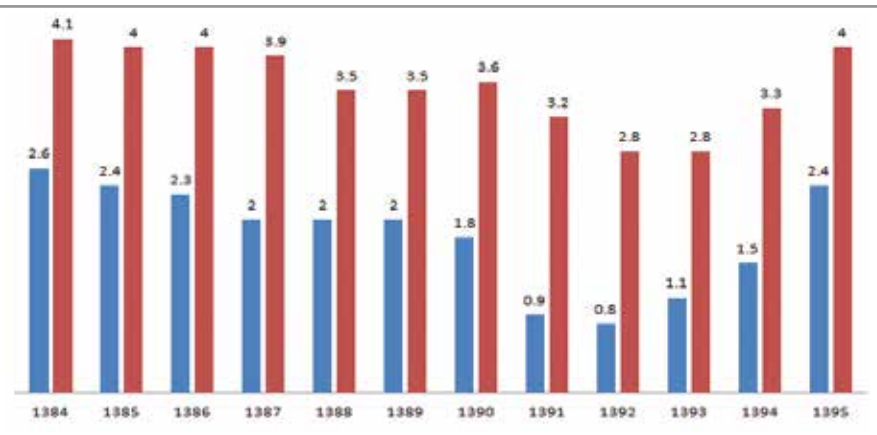
۲۷ دی ماه ۱۳۹۵

قطار سرمایه خارجی روی ریل برجام

ملی نفت ایران و کنسرسیومی متشکل از شرکت های توتال فرانسه، شرکت ملی نفت چین (سی.ان.پی.سی) و پترو پارس ایران، امضا شد. قرار است، قرارداد نهایی در اوایل سال ۲۰۱۷ امضا شود. در هفته های اخیر، شرکت های معتبری مانند رویال داچ شل (انگلیس-هلند)، توتال (فرانسه)، گازپروم (روسیه) و پتروناس (مالزی) با ایران تفاهمنامه یا موافقتنامه اصولی امضا کرده اند که نشان دهنده عزم شرکت های بین المللی برای مشارکت نفتی با ایران است. بزودی قرار است که مناقصه واگذاری میدان آزادگان نیز برگزار شود. به هر حال ایران در نظر دارد با مدل های جدید قراردادی، جذابیت سرمایه گذاری در صنعت نفت ایران را افزایش داده و فناوری های جدید را نیز به کشور وارد کند.

با اجرای برجام دیوارهای تحریم های نفتی فرو ریخت و صادرات نفت خام افزایش یافت اما مأموریت صنعت نفت فراتر از افزایش صادرات نفت خام بود. صنعت نفت ایران برای آنکه زمینگیر نشود نیازمند حداقل ۱۸۵ میلیارد دلار سرمایه در ۵ سال آینده است. اما امکان تأمین این سرمایه از داخل کشور وجود ندارد و باید از خارج کشور جذب شود. ضمن آنکه ما نیازمند تکنولوژی های روز دنیا در این صنعت هستیم. برجام این فرصت را در اختیار کشور قرار داد. نخستین توافقنامه نفتی بین المللی (موافقتنامه اصولی) پس از اجرا شدن برجام در ۱۸ آبان ماه امسال با یک کنسرسیوم بین المللی به رهبری توتال فرانسه امضا شد. بر این اساس، توافقنامه اصولی توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی میان شرکت

تولید نفت خام (میلیون بشکه در روز) صادرات نفت خام (میلیون بشکه در روز)

زمان	وضعیت تحریم ها	متوسط صادرات واقعی نفت خام در روز	متوسط تخمینی صادرات نفت با ادامه تحریم ها در صورت عدم حصول توافق ژنو (حتی بدون اجرای مصوبه جدید کنگره)	متوسط تخمینی صادرات نفت خام در صورت اجرای تحریم های جدید مصوب کنگره از آغاز سال ۲۰۱۴ میلادی	رشد افزایش تولید نفت خام عربستان	متوسط قیمت سبد نفت خام اوپک (عدم تاثیر تحریم) - دلار
۲۰۱۰	بدون تحریم	۲۲۴۷۷۴۱			۸۲۰۰۰۰۰	۷۷
۲۰۱۱		۲۲۵۹۸۰۲			۹۱۰۰۰۰۰	۱۰۷
۲۰۱۲		۱۳۱۳۰۶۶			۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۹
۲۰۱۳	۲۰ درصد کاهش هر ۶ ماه	۹۸۲۴۸۶			۹۲۰۰۰۰۰	۱۰۵
۲۰۱۴		۱۱۰۴۱۴۶	۷۰۷۳۹۰	۳۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۹۶
۲۰۱۵	توقف کاهش باتوافقی ژنو	۱۰۸۱۱۴۶	۵۰۹۳۲۰	صفر	۹۵۰۰۰۰۰	۴۹
۲۰۱۶		۱۹۱۶۵۰۸	۳۶۶۷۱۰	صفر	۱۰۵۰۰۰۰	۴۰